

CONFRONTEREND VERSLAG VAN SLAVERNIJ

Er zijn weinig boeken over slavernij – en vooral over de afschaffing daarvan – waarin niet een of meer afbeeldingen staan afkomstig uit het gepubliceerde dagboek van John Gabriël Stedman. De Schots-Nederlandse huurling maakte tussen 1773 en 1777 deel uit van een expeditieleger dat opstandige slaven moest onderdrukken. Gedurende die periode hield hij een dagboek bij. De gekuiste versie werd in 1796 uitgegeven en beïnvloedde de discussie over de afschaffing van de slavernij. Michaël Ietswaart heeft het manuscript nu hertaald, waardoor opnieuw kennis genomen kan worden van de praktijk van de slavernij in Suriname aan het einde van de achttiende eeuw. 'Nog niet lang geleden heb ik een neger levend aan de galg opgehangen zien worden met een ijzeren haak door zijn ribben gestoken. Die haak was door een gat in zijn lichaam gehaald dat ze er eerst met een mes uit hadden gesneden. De ongelukkige leefde op die manier nog drie dagen met het hoofd en de voeten naar de grond hangend. In weerwil van deze afschuwelijke foltering liet hij geen enkele weklacht horen.' Dit soort citaten en bijbehorende prenten van onder andere William Blake hadden de nodige invloed op de afschaffing van de slavernij in Engeland en Nederland. Zijn in het Engels geschreven verhaal werd in 25 talen vertaald, waaronder het Nederlands (1799). Het belangrijkste thema in het boek van Stedman is de beschrijving van de activiteiten van het expeditieleger van achthonderd

REIZE NAAR SURINAMEN. DAGBOEK VAN JOHN GABRIËL STEDMAN UIT 1772 – 1777

Moderne vertaling door Michaël Ietswaart (Walburg Pers, Zutphen 2014), 304 blz., € 24,95

man (later aangevuld met nog eens 830 personen). Het kat-en-muisspel tussen de soldaten en de marrons leidde slechts één maal tot een echt treffen, ondanks zeven campagnes waaraan Stedman deelnam. Hij beschrijft de ontberingen van de soldaten; er was slechts een enkeling die niet ziek werd en de mannen vielen bij bosjes. Stedman heeft in zijn boek de geschiedenis, de natuur en het volk beschreven. Wie Suriname een beetje kent, herkent veel in zijn beschrijving van bijvoorbeeld Paramaribo, de vele krekens en het fruit. Andere thema's in het boek zijn de vrijgevigheid van plantagehouders wanneer Stedman langskomt, en vooral zijn relatie met de mulat-

tin Joanna. Hoewel hij pogingen heeft gedaan om haar vrij te kopen, blijft zij toch achter bij zijn vertrek in 1777. Hun zoon Johnny komt later wel naar Europa. De uitgave van 1796 is een bewerking van het dagboek van John Gabriël Stedman. Het origineel werd pas in 1978 in de bibliotheek van de Universiteit van Minnesota teruggevonden en tien jaar later door de cultureel antropologen Richard en Sally Price becommentarieerd en integraal gepubliceerd. Stedmans relaas is meer dan de moeite waard, zeker ook voor leerlingen die hun profielwerkstuk over slavernij willen maken.

Ger Jan Onrust